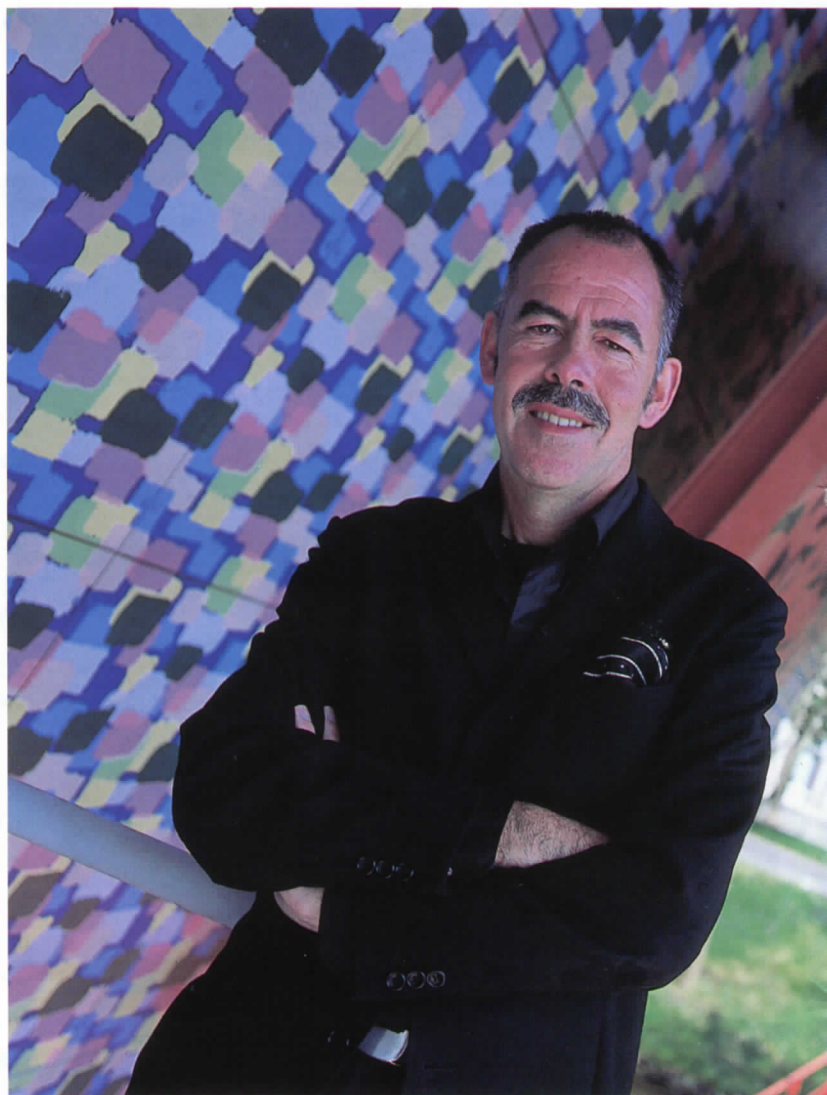

Het is vandaag de dag nog maar nauwelijks voor te stellen dat de nieuwbouplannen van het Groninger Museum destijds bij heel wat mensen op grote bezwaren stuitten. Op de redactie van *Consigne* kwamen in die tijden met vaste regelmaat brieven binnen met forse kritiek op zowel de architectonische invulling als ook de locatie van het nieuwe Museum. Gelukkig heeft men het project in de jaren negentig doorgezet. En hoewel in onze samenleving natuurlijk nooit iedereen het overal over eens is, mogen we nu wel stellen dat de beslissing om het Museum te verhuizen naar de Zwaaihoek juist is geweest. En het zelfde geldt voor het besluit, de Italiaanse architect Mendini te benaderen voor het spraakmakende ontwerp. Het Groninger Museum heeft de stad cultureel op de kaart gezet. En het bedrijfsleven, in tal van branches, heeft indirect en direct baat bij deze grote publiekstrekker. De grote impuls voor het tot stand komen van het Groninger Museum is onmiskenbaar Frans Haks geweest. De keuze voor Mendini, de toonzetting van de exposities en het algemeen eigenzinnige beleid van Haks zorgden destijds voor de nodige opschudding in de kunstwereld. Zijn opvolger Reyn van der Lugt deed eveneens van zich spreken met de 'pornografische' foto's van de New Yorkse kunstenaar Serano. Sinds 1999 wordt de belangrijke en uitdagende functie van directeur van het Groninger Museum ingevuld door Kees van Twist. Ook Van Twist voert een karakteristieke politiek, die het Groninger Museum een nog grotere internationale bekendheid heeft gegeven. *Consigne* zette koers naar het Museumeland voor een gesprek.

"Ik ben de eerste directeur van dit Museum die niet als kunsthistoricus is opgeleid", vertelt Kees van Twist. "In de museumwereld zijn de laatste jaren de bakens verzet. Het klimaat waarin wij opereren is veranderd. Vroeger kon er relatief rustig worden gekoerst onder de paraplu van de subsidiërende overheid. Tegenwoordig is dat anders. Ook een Groninger Museum moet in belangrijke mate 'de eigen broek ophouden' en commercieel gedrag vertonen. Een situatie die vraagt om een andere aanpak dan tot dusver gebruikelijk. Het managen van een organisatie als het Groninger Museum vraagt om een andere verdeling van verantwoordelijkheden. Mijn activiteiten bij het Groninger Museum kun je vergelijken met het leiden van een 'regulier' bedrijf. Met andere woorden: het stellen van targets, die gehaald moeten worden, het waar maken van een door onszelf geformuleerde missie."

Ilja Repin

Niet alleen functioneert het Groninger Museum als een bedrijf, ook voor de ondernemingen in de stad heeft het markante gebouw in de Zwaaihoek in het Verbindingskanaal een niet te onderschatten uitstraling. Zonder met cijfers te gaan strooien kan je stellen dat de omzet van de plaatselijke middenstand, de café's, restaurants en hotels, kledingzaken en boekhandels, veel voordeel hebben van de aantrekkingskracht van het museum. En ook in immateriële zin draagt het Groninger Museum veel bij aan het beeld van Groningen als belangrijke cultuurstad. "De tentoonstelling van Ilja Repin, die afgelopen maanden voor een recordaantal bezoekers heeft gezorgd, heeft een enorme spin-off gehad voor Groningen en is van belang geweest voor onze bekendheid. Wij waren het eerste museum in het Westen dat erin is geslaagd om een substantieel overzicht van het werk van Repin te exposeren. Dat is een bijzondere gebeurtenis geweest, de schilderijen van Ilja Repin worden door de Russen gelijkwaardig gevonden met het werk van Rembrandt."

Het interview

Kees van Twist, Groninger Museum

Nieuwe kerk

Een modern museum moet veel aandacht besteden aan promotie, aan de weg timmeren, aansprekende exposities hebben en zich heel duidelijk profileren. "De concurrentie is groot", vertelt Kees van Twist. "Anno 2002 heb je te maken met een ware evenementenindustrie ook op het gebied van de kunst, een keur van aantrekkelijke alternatieven. Mensen hebben talloze manieren om zich te vermaken. In dat geheel moet een museum een meerwaarde bieden, afstand nemen van het alledaagse. Het museum is, ideaal gesproken, een vrijplaats, die op een aantal gebieden de functie vervult van een 'nieuwe kerk in een nieuwe eeuw'. Een plek voor inspiratie, reflectie. In dit Museum heeft een aantal exposities plaatsgevonden die door sommige maatschappelijke stromingen als

nogal schokkend en provocerend zijn ervaren. Daar wil ik tegenover stellen, dat juist het museum een belangrijke taak heeft om de onderwerpen te benoemen die de mensen in essentie bezighouden. Daarbij horen zeker sex, dood en religie in allerlei uitingen. Door het te verdringen en niet te benoemen ontstaat frustratie. Een Museum kan in dit traject een belangrijke functie vervullen om het gesprek over dit soort wezenlijke onderwerpen aan te kaarten."

Mission statement

Het Groninger Museum is, dat kan door niemand worden ontkend, een instituut met een herkenbaar profiel. "Als rode draad in het beleid is voortdurend de vraag aan de orde, wat voor soort museum je wilt zijn", vertelt Van Twist. "Voor het Groninger Muse-

um is dat profiel heel duidelijk. Dat wil een exuberant museum zijn. Grenzen verkennen. Verrassen en uitdagen. Het is geen museum voor minimalisten en introverte kunst, maar het museum voor stromingen als bijvoorbeeld de expressionisten zoals de beweging van De Ploeg. De inhoudelijke invulling van het programma, waarmee het mission statement van het museum wordt uitgedragen, ligt bij de conservatoren die hun kunsthistorische expertise inzetten. Ik zou mijn werkzaamheden willen omschrijven als managen, met een accent op het inspireren van de medewerkers en het schetsen van vergezichten. Natuurlijk bij het uitzetten van de grote lijnen en het samenstellen van het tentoonstellingsprogramma. Maar ook de aandacht voor het behoud en de opbouw van de collectie horen daarbij."

200.000 bezoekers

Dagelijks zijn ongeveer 43 mensen op alle fronten in de weer om het Groninger Museum te laten draaien. "Het is voor ons een grote uitdaging om met zo'n minieme bezetting een museum met een heel ambitieus programma en een dergelijk groot aantal bezoekers draaiende te houden. Een hele klus, zeker als je bedenkt dat deze ploeg is berekend op een geschat aantal bezoekers van 175.000 per jaar. Met deze minimale bezetting betekent dat veel werk, dat alleen maar mogelijk is door de inzet van vele vrijwilligers. Ook mensen met een Melkertbaan leveren hieraan een belangrijke bijdrage. In Nederland wordt naar mijn mening nog steeds te weinig rekening gehouden met mensen die in hun productie een wat lager tempo hebben, maar wel in staat zijn een zeer waardevolle inbreng te leveren, zoals hier in het Museum gebeurt. Wanneer medewerkers zijn gemotiveerd (en dat geldt natuurlijk overal) is het resultaat

navenant. Voor het functioneren van dit voor de stad en haar bedrijfsleven zo belangrijke museum is de inzet van deze groep mensen onmisbaar."

Managerskwaliteiten

De in 1953 in het Zuid-Hollandse Boskoop geboren Kees van Twist groeide op in Grijpskerk, volgde de middelbare school in Harlingen en studeerde Geschiedenis aan de Universiteit van Amsterdam, met als hoofdvak Nieuwste Geschiedenis en Historiografie. Zijn carrière ontwikkelde zich via de journalistiek: artikelen voor Vrij Nederland, presentator/verslaggever van het programma Kenmerk (IKON), zes jaar journalist bij de bekende VARA-programma's Achter het Nieuws en Dingen van de Dag. Daarna volgde de overstap naar de kunst en werd eindverantwoordelijk voor de programma's van Boudewijn Büch, Henk van Os, en onder andere Bart Peeters. Kees van Twist bleek over managerskwaliteiten te beschikken, werd Chef Buitenland bij het NOS Journaal en daarna manager van de afdeling Cultuur en Amusement bij de AVRO.

"Die laatste functie heb ik een jaar of negen vervuld. Mijn grootste uitdaging nu, na het overleven van het museum in het eerste jaar van mijn aantreden in Groningen, is het uitzetten van de inhoudelijke koers van het Groninger Museum. Na mijn omroepperiode is het een heel nieuwe en verrassende functie, die om een zeer specifiek inzicht vraagt in de eigenheid van de musea en waar het inbrengen van nieuwe ideeën en het initiëren van nieuw beleid mij mateloos blijft boeien."

tekst Aart Merkelijn
fotografie Rien Linthout